

Jaspers, Vernunft und Existenz (čtení) 5

Ladislav Hejránek

◆ bytový seminář, česky, vznik: 8. 12. 1987

◆ private seminar, Czech, origin: 8. 12. 1987

Jaspers, Vernunft und Existenz (čtení) 5 [1987]

[strojový, neredigovaný přepis – model Gemini 3 (flash/pro) – únor 2026]

--- (1987-12-08 Jaspers, Vernunft und Existenz (čtení) (7)_s1_cleaned.flac) ---

Jiný hlas: To neslýchané je poněkud slabý překlad toho *Ungeheuer*. *Ungeheuer* a *Ungeheuer* je, das *Ungeheuer* je cosi až netvorného, až takového obrovitého na jedné straně ve smyslu velikosti, ale zároveň netvořeného tou obrovitostí. Takže...

Jiný hlas: Obrovného? Nevím. Cože? Něco za obrovného?

Jiný hlas: Možná obrovného, snad bychom... po mně s otázkou. To neslýchané se mi zdá slabé, jinak ono by to v podstatě tam mohlo klidně být. Máte nějaké návrhy na to pozměnění? Tak dejme tam to obrovného s otazníkem, jen aby nebylo jasno... obrovněj rozpad. Připadá mi... co se stalo, rozpad všech autorit, to může být obrovné. Protože rozpadají se normálně, ale když je to všeobecné a všechno, tak je to obrovné, to není normální.

Jiný hlas: Jinak to je běžné v dějinách, že vždycky nějaký čas platí nějaké hodnoty a pak zase neplatí, zase něco jiného a tak dál. Ale ne že se rozpadnou všechny, vždycky nějaká ta kontinuita je. To je asi smysl toho tady, bych řekl. Urputná pýcha v rozpad... no to pyšné taky není ono, tady je *übermütig*.

Jiný hlas: *Übermütig*.

Jiný hlas: No, a co to je? To je něco jako svévolný nebo... *mütig* je od *Mut*, což je odvaha. A *übermütig*, to je jako že je super odvážný, až drzý v tom smyslu.

Jiný hlas: Takže zpupný.

Jiný hlas: Spíš by to bylo něco takového jako zpupný, přičemž ovšem pýcha je nějak jiná kvalita. Ovšem to zpupné je... no tak možná taky s otazníkem, protože tam to *über*, že je to přemrštěně... přemrštěně sebevědomí, to není ono, ale prostě něco takového... že to není jenom jakási kvalita jako zpupnost, ale přemrštěná zpupnost, což je ve zpupnosti trochu obsažené, že už je to *hybris*. No, že to je superzpupnost. Mě nic lepšího nenapadá, to pyšné zas není docela přesné. A tam ještě by mělo být zrušení, tam je „které“, že jo. Zrušení vazeb, které... A dokonce to „ještě“ se může vztahovat k něčemu jinému než k tomu zrušení.

Jiný hlas: Můžeme přejít k té druhé větě?

Jiný hlas: Co tam kdyby nebylo místo toho operování? Operovat by se mi zdálo, že v tom odstavci zaznělo tak náraz. Operování s termínem po té větě o výbuchu.

Jiný hlas: Ono by tam mohlo být dát používání.

Jiný hlas: Operování je takové cizí z toho textu. A tam možná na konci by mohlo být... prostě všechno, to prostě je... tam je vůbec všechno. No, *schlechthin*, to je takové to naprosto všechno, nebo tak, ale co to je... naprosto a prostě je si blízko, ale používá se to „prostě všechno“. Prostě jako když shrnuji, zjednodušuji, to říkám prostě. vůbec mi to dobře nezní, ale... možno všechno. Absolutně všechno by se česky řeklo. vůbec, po hříchu všechno ne, spíš to vůbec.

Jiný hlas: Jo, a to jsem chtěl taky změnit, jsem si to poznamenal.

Jiný hlas: Docela všechno? Možná to vůbec je generálnější. Já to nemyslím jako dohromady. Rozkvět byl vždycky program a pak k tomu bylo napsané, že tam byly vždycky ty možnosti, co bývalo tehdy... že si lidé mohli zvolit, když byla země určena pro proudění lidí. To byl takový pavouk... V té druhé větě snad už nic jiného.

Jiný hlas: Já jsem říkal jen to „zakrývá síly chaosu připravené k propuknutí“. Změnit tam slovosled. Ono když to přečtu, tak propuknutí připravené síly chaosu poté pak v té další větě, v tom dalším odstavci v tom překladu – zapřísahání. Nemělo by tam být zapřísahání?

Jiný hlas: To je možná ve *Schirnu*, to máš pravdu. Ono je to skoro jako zaklínání. No, ale zapřísahání těmito slovy a učení někoho. Vždycky zapřísaháte soudce nebo Pána Boha nebo soucitného pána, ale těžko můžete zapřísahat slova.

Jiný hlas: No, ono v němčině je to i zapřísahat se, přičemž když se užije ta substantivizovaná podoba zapřísahání, tak ta je společná i pro to zapřísahat i pro to zapřísahat se.

Hejdánek: To je dobře, ale jak to pak řeknete, ty slova a učení? Zapřísahat se čím? Slovy a učením?

Jiný hlas: Zapřísahání těchto slov a učení. To určitě ne. Ale já si dokonce myslím, že by se dalo to říct i o tom zapřísahat se na něco, jako zapřísahal se na bibli třeba.

Jiný hlas: To jsem ještě neslyšel. Já nevím. Ale zapřísahat se, vášnivé zapřísahání se těmito slovy. No, těchto slov a učení.

Hejdánek: No, ale to pak neřekneš zapřísahat se těmito slovy, to znamená, že říkáš, jakými slovy se zapřísahal. Tedy jakých slov použil, aby se zapřísahal. Ale to není tady ten smysl. Tady je skutečně to zapřísahání na tato slova a učení, že na ně přísahá, že je neochoten o nich pochybovat, jsou svatý. To jest ne pomocí těch slov se zapřísaháš, ale tady je – jak je ta německá vazba – tady je vášnivé zapřísahání těchto slov.

Jiný hlas: Tam u toho *beschwören* je právě akuzativ tady v tomto.

Jiný hlas: Ne, tam je genitiv v němčině. *Beschwören* se pojí s genitivem. No, ale protože to je staženo k tomu zesubstantivnělému slovesu, tak se to samozřejmě pojí s genitivem. Já jsem si myslel, že to je zaklínání těchto slov, to zapřísahání těchto slov a učení. To mi v té češtině nesedělo.

Hejdánek: Já myslím, že to tam je přeloženo správně. Já si nedovedu představit jiné. To zapřísahání na tato slova a učení v tom smyslu, že prostě přísahám na – no, když řeknu načítání, pojem, přísahám na koncepci, přísahám na určitou ideologii a tak dále, v tom smyslu.

Jiný hlas: Ale co byste říkal, kdyby se to chtělo použít, jak jste vysvětloval předtím, zapřísahání těmito slovy? Zapřísahání těchto slov je to samé jako zapřísahat se na?

Hejdánek: Ne, to ne. Zapřísahání těchto slov, to nedává smysl. Co to je? Zapřísaháte slova? Zapřísahání těchto slov. No dobrá, zapřísaháte slova? Co to je? To není to ono. S tím genitivem se nenechte mást. Vy můžete někoho zapřísahat, anebo zapřísahat se něčím. A když se zapřísaháte něčím, to znamená, že přísaháte na něco.

Jiný hlas: No a když jde o to vášnivé zapřísahání těmito slovy a učením, tak tam je právě ten dvojsmysl, že by to mohlo být jako pomocí.

Hejdánek: Jo, a tak k tomu říkáte to bez toho pravého, bez toho opravdového. To znamená, že to má nějaký účinek, ale ne ten pravý. Tady smysl toho je, že to nemá žádný účinek.

Jiný hlas: No jo, v tom smyslu nějakého skutečného nebo jak to říct. No, víc asi ten opravdový, že teda... mně se zas to skutečný za to *eigentlich* víc líbilo, tak vím, jestli ten konec „z pravého“ nebo „z opravdového“. Vlastní to nejde vůbec, protože by to vypadalo jako přivlastnění. No, prostě máme to za to opravdové. Ono je blbé, že o pořádek navrchu tam máte taky opravdově a dobře. No, ono to *eigentlich* překládáme jako opravdově zase. Pak by to někoho mohlo plést možná. To se může v tomhle případě dát k tomu.

Jiný hlas: V té další větě je nová skutečnost. Tady je to taky stejné, *wahr* a *echt*. My na to máme jediné slovo. V tomhle to je vždycky problém. To se nikdy před překladem nevyhotoví.

Jiný hlas: No a tady to „dorůst potomkem“, možná „dorůst potomka“ ne, ale buď být na úrovni, nebo dorůst, být víc na výši, odpovídat.

Jiný hlas: A to *v-místa* tam taky možná nacházet se, že? *Inmitten*, nacházet se, to je *sich befinden*.

No, *sich befinden* je velmi nečesky. Vyskytovat se. My jsme se to vždycky učili: *sich befinden* – nacházet se.

Jo, takže to tam máš u těch svých *v-míst*, prostě tam se nacházejí.

A to předtím teda, cos tam dal jako možnost místo toho „potomka“?

To bylo všechno „na úrovni“, „na výši“.

Neříká se taky česky výpravu? Výpravu...

Takže jdeme dál. Přejít do té už vážné kapitoly.

Já jenom bych se přimlouval, oni ty nadpisy sice jsou tam vsugerovány dost nepravdělně. Je to tak, že jsou vždycky na tom začátku té kapitoly vlastně podány a pak už se v tom textu nevyskytují, ale vlastně by to možná stálo za to je tam dát. Já jsem je tam v polovině taky dal.

No, to pak můžeme vymyslet dodatečně. Ale to se samozřejmě dá udělat dodatečně, to není na tom textu závislé.

Ono totiž ten seznam je na začátku dělaný celý.

Samozřejmě.

Já to pak... budeme se muset domluvit. Ty nadpisy jsi přeložil?

Já ty nadpisy... ne, nejsou dělané. Já bych vložil jenom ten seznam z toho obsahu.

Tak dobře. No tak já k tomu *gegenwärtig*. *Gegenwärtig* není současný, ale přítomný. Ono se to samozřejmě často takhle říká, ale současný je spíš *gleichzeitig* s něčím. Tam jsme se na tom shodli.

No, já se omlouvám, ale mně moc není jasné, co česky znamená „za svého života nepočítání“. To mi připadá jako takový boxerský obrat. „S těmi se za jejich života nepočítalo“. Já nevím, jestli můžeme doslova, jako proti tomu nic, ale v té češtině myslím, že to v čtenáři nevzbudí ty pravé asociace.

No jo, no, to česky opravdu moc ne.

Tak jako to buď doplnit „za svého života mezi filosofy nepočítání“, což je ovšem posun ve smyslu.

Já si myslím, že ta věta není správně přeložená, protože tam má být *nicht gerechnet* a druhá věta *ohne Geltung* a to *bleiben* se vztahuje na to *gerechnet* i na to *Geltung*. Že by se mělo říct *die zu ihren Lebzeiten nicht gerechnet blieben dann noch...* Čili by tam mohlo být „zůstávali nepočítání“ a tak jako „zůstávali bez platnosti“. Takhle je to naprosto přesné.

Dobře, ale to jsou ještě k tomu [nesrozumitelné]. Nebyli počítáni, nepočítalo se s nimi. Ale to je zase úplně jiného. Já jsem to pochopil jako něco jiného. Ale co? To je vždycky problém. Já jsem si vypsál sám sobě ty věci zodpovědně, protože to se takhle lehko píše.

Musím říct, tam dáme, že „za svého života za filosofy nebo mezi filosofy nepočítání“, což je posun nepochybně, ale v celku v rámci věcném to není vážné, protože platí, že v dějinách filosofie a tak dále. A nebo nevážení jenom, za svého života nevážení... co by se dalo... Taky blbé. Nevážení, to jako by nešli na decimálku. Nezvažování.

Ale spíš ještě „nepočítání mezi filosofy“. Nepočítání...

To bylo to „bezpečně“.

Tak možná to tam můžeme dát. Opravdu to ten smysl té věty docela dobře postihuje.

A pak v té dějině filosofie potom na to de facto navazuje. „Za svého života mezi filosofy nepočítání a ještě dlouho v dějinách filosofie neznámí“. Bez platnosti, to je taky takové... tam je *ohne Geltung*... bez významu nebo bez závažnosti.

Že byste to dali tak, že „za svého života nepočítání mezi filosofy“?

Kterí... no to bys musel předělávat celé to souvětí. A mně se „za svého života mezi filosofy nepočítání a ještě dlouho v dějinách filosofie neznámí“...

„Za svého života mezi filosofy nepočítání a ještě dlouho v dějinách filosofie...“

Zůstávají... tam by to „zůstávají“ vůbec nemuselo být, protože věta pokračuje „kteří rostou ustavičně ve svém významu“. To *bleiben* mělo být k oběma těm větám.

Místo toho „pak“ možná by bylo dobré říct tam jenom „a“ místo čárky.

„Za svého života mezi filosofy nepočítání a ještě dlouho v dějinách filosofie neznámí a zůstávající...“ A nešlo by to „zůstávali“ dát úplně na začátek? „Kterí za svého života zůstávali nepočítání mezi filosofy a pak ještě dlouho v dějinách filosofie neznámí.“

Nicht gerechnet und ohne Geltung.

Bez platnosti. No, taková bezplatnost...

Bez významu, *ohne Geltung*, bez významu nebo bez závažnosti, to asi spíš než platnost.

Bez významu, to je příliš silné česky. Bez významu je *bedeutungslos* de facto. Ale bez závažnosti, dejme tomu, to je trochu možná... To je prostě platný pokus. Já myslím, že s tou platností, i když to není úplně nejkrásnější, ten smysl to postihuje docela dobře.

Tak by to „zůstávali“ dal dopředu a ono se to pak rozleze docela. „Zůstávali za svého života nepočítání mezi filosofy a pak ještě dlouho v dějinách...“ Nezvažování.

Možná, že by tam, aby to bylo úplně jasné, bylo „rostou dnes“ nebo tak nějak, ta současná nebo ta přítomná situace tam je.

Takže souměrně...

...rostou nyní ustavičně ve svém významu.

Nyní rostou ustavičně ve svém významu.

Hejdánek: ustavičně na svém významu, ne roste na významu, ve svém významu.

Jiný hlas: On také jejich význam roste a roste. No, to se nemusí doslovně přeložit...

Hejdánek: Počkej, to bys pak těžko navázal na to, co běží dál.

Jiný hlas: To by se muselo předělat to celé.

Hejdánek: Ale helejte, takovouhle věc, přebudovávat věty nemusíme, to se udělá na závěr. Tady jde o to, aby tam spíš slova byla trefná a pokud možno, aby nebyl posunutý smysl. Ta redakce jazyková, stavba věty a tak dále, to stejně nemůžeme tady teď udělat, to je nesmysl, na to si musí sednout někdo. Čili to můžeme nechat. A to se udělá na závěr.

Ještě to „nyní“ myslím, nebo „dnes“ nebo tak, že by tam asi mělo být, když tam je „na jedné straně za svého života“, tak proti tomu „dnes“, že... A nemůžeme to stáhnout k té přítomné situaci, protože ta je určena touto dvojí skutečností. Že tam musíme něco dát proti tomu, co „za svého života“ a pak „v dějinách“ a teď tedy dnes.

Jiný hlas: Nebo třeba volněji přeloženo, že ve srovnání s nimi stále více ustupují do pozadí.

Hejdánek: To „vůči nim“ přeložit „ve srovnání s nimi do pozadí“. Skoro by to bylo lepší „ve srovnání“, „ve vztahu“, než to „vůči“. Poněvadž to „vůči“ – ustupovat vůči někomu – to znamená konfrontován tváří v tvář trochu. Kdežto ve vztahu, to může být ustupovat a přestávat mít ten... I když v latině je to tak, jako by ten, který... že jemu... to tady není. Oni nechtějí ustoupit, jim dělali místo, ochotně uvolnili místo, aby si tam sedli tamti dva nebo tamto. Oni prostě upadají na významu, i když nechtějí. To není ústup v pravém slova smyslu, to je z hlediska diváka ústup. Ustupuje na významu. A když řeknete „vůči“, „vůči nim ustupují“, tak to vypadá, že jde o střetnutí těch dvou. Ano. No a to tady asi u toho...

Jiný hlas: Takže „ve srovnání“?

Hejdánek: Jo, „ve srovnání“, to bude nejlepší.

Jiný hlas: A nechat tam jen to „ustupují“ nebo tam dát ještě „ustupují do pozadí“?

Hejdánek: To když řekneš „ve srovnání s nimi“, tak stačí „stále ustupují“. „Do pozadí“, to už se těžko dá říct, to by bylo už...

--- (1987-12-08 Jaspers, Vernunft und Existenz (čtení) (7)_s2_cleaned.flac) ---

Hejdánek: Dneska je tam díra, tak samozřejmě to znamená téma té díry. Já myslím, že mně se totiž nelíbí ten odpor. Tady je *Gegnerschaft* a to je něco jiného než odpor. Odpor je pasivní. Pasivní nemusí být v kontextu, kdežto *Gegner*, ten si musí dát záležet na tom, aby byl vždycky... odpor jenom brzdí. Odpor je proti, čili je daleko lepší protivník.

Jiný hlas: [nesrozumitelné]

Hejdánek: *Gegner* je opravdu druhá pozice. Tato opozice v sobě skrývá možnost konečné protiváhy nebo něco takového. Já ji vůbec neberu jako opozici, i když je proti tomu. Oponovat můžete a nemusíte být žádná opozice vypracovaná.

Jiný hlas: Možná že ta etymologie tohle dělala vyložit, toho opozice, ale doufám, že se to v tom už neslyší.

Hejdánek: Neslyšíme to v tom v žádném případě. To není v češtině. Politická opozice, to snad jenom v angličtině zní postaru. Tam je opozice třeba v parlamentě, čili se to míní celou stínovou vládou. To nebývá zvykem u nás v politice.

Jiný hlas: Mě teď nic nenapadá, ale ten odpor není protipůsobení.

Hejdánek: To je působení i protipůsobení, to by bylo lepší.

Jejich působení i působení proti nim to dokazuje. To by šlo, ne?

Jiný hlas: To by mohlo být dobré. A k čemu se to ve skutečnosti, jakých jevů se to týká, to působení proti

nim? Kritika, spisy proti nim?

Jiný hlas: V případě Kierkegaarda to je opravdu snad i souboj.

Hejdánek: Právě ty kampaně jsou pouhý odpor. Tady má na mysli mnohem to pozdnější, že právě teprve oni rostou, jsou to velcí myslitelé, a to dokazuje ne ten odpor, který zažili za života, ale to, že teprve dnes se proti nim útočí. Že to je potom odpor proti nim samotným. To je to protipůsobení. Ne proti jejich učení, ale proti nim samotným. Je to útok na ně, ne omezování působení. Útok na ně.

Samozřejmě, že útok na někoho je taky omezování působení, jenomže tady nejde o to omezit to působení, tady jde o to ho napadnout, být protivníkem.

Jiný hlas: U Nietzscheho je útok často ne proti němu. Copak útočí proti němu někdo, jako útočil třeba Marx proti němu? Proti působení, to znamená tomu, jak se vykládá nebo jak jeho učení působí dnes.

Hejdánek: To je postavit se proti. Proti působení může i policajt, a nikdy to nebude protivník. Policajta nikdo neuzná za protivníka a může bránit působení, jak chce. O to jde. V tom protivnictví je obsaženo, že tady musí být někdo aspoň přibližně té úrovně Nietzscheho nebo Kierkegaarda, a ne jenom, že proti nim užije prostředky, které má. To musí být filosofické. A to znamená, že už nejde jenom o odpor proti působení.

Proti působení stačí odpor, ale proti mysliteli musí být protivník. Nestačí odpor. Knihy můžeš spalovat, můžeš přívržence zavírat, dotyčného můžeš odsoudit k smrti jedem, není ti to nic platné. Sókratés musíš vyvrátit, a ne bránit jeho působení. Proto také nikdy jsem nevěřil těm řečem v sovětských *Dějínách filosofie*, že křesťané zlikvidovali rozsáhlé spisy Démokritovi, protože byly v rozporu s křesťanstvím. Naopak, opisovali ho a tak dále. Naprostá blbost. Když Démokritos za něco stál, tak se ty spisy udržely. A když to bylo plácání, tak ne. To, co zbylo, je to plácání. Jsou to pouhé morální včeličky a takové věci a sama *filosofie* je tak primitivní, že to jde pod...

Když šlo o teologii, tak proti Kierkegaardovi nikdo není protivníkem. Nic takového jsem nikdy neslyšel ani nečetl. Ale proti tomu, že se jeho přínos zvětšuje, o tom jsem slyšel. Jeho správný důraz nesmí být přeceňován, tak mluvil Smolík.

Jiný hlas: Ale to je i u Nietzscheho. Smolík není žádný protivník.

Hejdánek: No jo, Smolík není žádný protivník. Oni totiž jako věřící na této úrovni nemohou vyvracet Kierkegaarda, který je tak průrazný, že každý mu ustupuje. Proti v žádném případě, spíše je to ten odpor, který se prostě hromadí. Kierkegaardův správný důraz bývá ovšem přeceňován.

Ano, to je přesně tak jako: *perestrojka* ano, ale žádný avanturismus. A to je způsob, jak bránit *perestrojce*. Ale to je jenom odpor, koncepce jiná to není. Nesmí se to přehánět, nesmí se to přeceňovat. Když se to zařadí do nějakého šuplíku, tak tam to může být. Ale nikoliv jako *Gegnerschaft*. A u několika jich jsem našel. Po pravdě řečeno, když je dobrý protivník, tak ten dodá *glanc* tomu svému protivníkovi.

Jiný hlas: Naopak ho vyzdvihne.

Hejdánek: A teď, když už jsme trošku u věci, tak možná že by bylo dobrý nejenom zůstat takhle formálně u věci, ale teda udělat ještě krok dál, teda přímo k tomu Kierkegaardovi a k tomu Nietzschemu.

[nesrozumitelné]

No jo dobře. No, ale jako je to dost pozoruhodný, že on tady vyzdvihává právě tyhle dva. Proč, to ještě uvidíme, jak to dál vykládá, ale je to věc nezvyklá. To se říká v závorkách, říká se to jaksi v nějakých *extempore* a tak podobně, ale když si přečtete dějiny filosofie, tak nikde, já jsem nečetl ještě dějiny filosofie minulého století a tohoto století, které by postavily ty dějiny na těchto dvou mužích.

Jiný hlas: No třeba ten Majoreck to teďka přednáší na fakultě, ten to tak dělá, vlastně to staví...

Hejdánek: To já nevím, ale já teď myslím od těch, kteří jsou prostě běžně dostupní, kteří se dostali mně do ruky a kde se mluví. No to opravdu, to se nenajde. Při vši té bídě v *Coplestonovi* to není, to jsou takové ty nejběžněji používané studenty, ten Schröder nebo Meyer teda to je taková blbata, tak tam sice určité partie tomu věnovány jsou, rozsáhlejší než jinde, ale jsou dost špatně udělané a vůbec prostě, že by to bylo tak rozhodující, to se tam z toho neukazuje. Jenom to tam prostě je. Náš Rádl tam, kdyby se vzal za slovo, co píše v dějinách filosofie, tak jak Kierkegaard, tak Nietzsche jsou naprosto okrajové postavy,

kteřé snad jenom jsou projevem krize, ale v žádném případě filosoficky nemají žádný smysl. Sám Rádl to vyvrací tím, co napsal jinde. Ale v těch dějinách filosofie, tam opravdu stáli jenom za něco podobného, co udělal Aristofanés se *Sókratem*.

Kapitola o Kierkegaardovi napsaná a nic o něm neví, jenom o tom, jak si pískal. Nietzsche má strach, proto si píská. No tak, ale totéž platí o Vorovkovi. No, tam je to pochopitelné, že ten nemohl mít pro to porozumění. Ale co by se ještě...

Jiný hlas: A to všechno je ještě ta generace, která vlastně studovala v době, o které Jaspers ještě nemluví. Která studovala...

Hejdánek: Studovala to možná, jenomže nevím, jestli mám vaši poznámku chápat tak, že kdo se čemu nenaučí v době svých studií, tak pak už je ztracen.

Jiný hlas: No tak to je jistě přehnané, ale mám dojem, že Jaspers...

Hejdánek: To by platilo, kdyby to platilo o Jaspersovi, tak víte v kolika letech on objevil Kierkegaarda?

Jiný hlas: No v tom spisu 1919, no tak to jako už prostě mluvil o tom jako o něčem zažitém.

Hejdánek: Poprvé to bylo v *Psychologii světových názorů*, to je 1919. No a tam ovšem teda to ještě není docela filosoficky zváženo. Prostě tam mu to připadá jako takový krásný objekt pro ty jeho výklady, které jsou v podstatě míněny psychologicky stále ještě. I když víme, že už tam došlo k tomu přechodu, že překročil *Rubikon*, ale on to ještě sám nevěděl tehdy. Čili po té stránce, že tak oba to jsou psychopati nebo přinejmenším já nevím, neurotici určitě, ale oba psychopati, že to jsou. Ano, střídají se u nich deprese s mániemi, čili jsou to maniakální typy. Tedy samozřejmě, že to bylo atraktivní o tom psát. Ale myslím, že to není ještě argument pro to, že to bylo filosoficky zváženo. Tohle byla cesta k tomu. On si je objevil takhle.

Jiný hlas: Je fakt, že Heidegger v přednáškách, o kterých jsem teda mluvil, které jsou dva roky po těch Jaspersových, těžko říct, jestli to je výslovný ohlas nebo ne, velice podobně argumentuje, že tyhle dva myslitele, kteří teda tu naši situaci dneska už jako přehlédli a na které se musíme odvolávat, jsou teda Nietzsche, v tom se shoduje, ale druhý je teda Hölderlin.

Hejdánek: Heidegger zřejmě taky Kierkegaarda znal. No tak on nejenom že ho znal, on ho tematizoval, on ho znal a tady se na něj odvolává a říká, že jako leckteré jeho analýzy prostě v jednotlivém, že jsou třeba opravdu hloubavé, ale rozhodně teda si nemyslí, že by to byla nějaká silná filosofická koncepce jako v celku na rozdíl od toho Jasperse.

Já si myslím teda, že Jaspers byl ten člověk, kdo pro Evropu objevil Kierkegaarda. Ten Nietzsche byl spíš předmětem zájmu umělců, což bylo dáno tím, jak byl překládán, jak byl vlastně, že navíc vycházel z určité atmosféry, takže i ta zas měla k němu blízko, takže to bylo takové pochopitelné. Ovšem nikdo nevykonal pokus z toho vyvodit filosofické důsledky nebo nějak to postavit filosoficky. To byla spíš taková filosofická esejistika kolem čeho. Prostě ono to je atraktivní, se to krásně čte, sugeruje to různé věci a tak dále, takže se o tom pěkně povídá. Ale dělat z toho filosofii, to zase udělali jenom Jaspers a Heidegger. Teprve po nich to dělali ty další. Jaspers napsal knihu o Nietzsche, která je velmi pozoruhodná. No a o Heideggerovi to vlastně dlouho známo nebylo, ty jeho přednášky znali jenom ti studenti, co to akorát poslouchali a vyšlo to až někdy v šedesátých letech. Mnohem později než ten Jaspers. Jaspers vyšel jako kniha, vyšel před válkou asi, 1932, tak prostě dost dávno. Ale jako když se to takhle, ono my žijeme v určitém ovzduší, že už nám to je jako běžné, ale když vidíme, jak se to jinde tak vypírá a vykládá, tak opravdu je to cosi mimořádné a to zdaleka není prosazeno. My to bereme jako samozřejmost, poněvadž jsme se orientovali zrovna na několik těch myslitelů, kteří nám to dali tak, že jsme to ani nemohli nezpozorovat, ale jinak opravdu dějiny *filosofie* ještě – já neznám, kde by byly postaveny na tom, tak jak se dělají třeba, všechny starší dějiny *filosofie* byly postaveny tak: do Kanta a po Kantovi. Kant, to je zlom. Ale jak uvidíme, *Jaspers* má za to – *Jaspers* je velký znalec a ctitel Kanta, to není jako – no, ale ten přelom, který znamenají pro něj *Kierkegaard* a *Nietzsche*, je větší než ten přelom, co znamenal Kant. A to je něco, co absolutně prorazilo, to je ojedinělé.

Jiný hlas: Ten Major teda ten vyšel ve skriptech a ono je to trochu založený –

Hejdánek: To je už dřív, nebo teď někdy nedávno?

Jiný hlas: No tak ty skripta vyšly dost nedávno, to může být takových pět let nebo čtyři roky. On vykládal už nějak dřív o tom, ale já jsem o tom slyšel přednášet už asi v jednaosmdesátém a myslím, že je to založený na knížce, která je teda asi míň ostrá v tomhle, ale v podstatě ta koncepce se teda hodně podobá knížce, kterou teda vydala Popelová o té, já nevím, jestli moderní nebo dnešní *filosofii*, o *Jaspersovi*, *Heideggerovi* a tak dále. Na tom to je založený?

Hejdánek: No aspoň v té první verzi. No ne, že by to z toho nebylo vidět – no ale ten rozptyl je tam převzatý, to jo.

Jiný hlas: A potom jsem si vzpomněl úplně náhodou, že je ta Krejčího kniha, *Filosofie posledních let před válkou* a po ní, a tam teda *Nietzsche* jako jeden z velkých *filosofů* sice jmenovaný, ale jako další hned vedle s ním souměrný je Tolstoj, že jo. Takže tam je vidět, do jakého asi sousedství ho ten Krejčí dává.

Hejdánek: Oni taky jsou někteří, kteří vedle, ovlivnění *Jaspersem* a *Nietzschem*, kteří berou a berou [nesrozumitelné].

A bylo by načase, ono by se z toho dalo vybudovat cosi jako velký *filosof* a to taky neznám, no tak určitým stylem se jim blíží ten *Schopenhauer*. Odporem vůči klasické německé *filosofii*, odporem vůči systému, i když on sám teda byl tvůrce toho systému, ale prostě v podstatě odpor a zejména odpor vůči akademické *filosofii*, tam je taky u toho *Schopenhauera*.

Jiný hlas: Naši klasičtí učebníci dějin *filosofie* jsou v podstatě uváděni pohromadě. Já mám zažito v sobě v podstatě, že jsem k nim měl vždycky ten nejlepší vztah díky tomu, že v těch učebnicích byli uváděni jako ten příklad, ke kterému se máme přimknout. Myslíte teda ještě *Schopenhauer*? Všichni tři: *Nietzsche*, *Kierkegaard* a *Schopenhauer*. Já je mám takto zažité prostě v sobě, a proto když to tady vykládáte, že ten postoj k nim byl vždycky jiný, tak člověku se to opravdu těžko představuje, když to takto měl zažité od začátku.

Hejdánek: Já sám bych teda nemohl si zdůvodnit zařadit *Schopenhauera* k těmhle dvěma jako další třetí osobu toho typu. Přece jenom to je něco jiného. No ale ono to bylo taky, že i ta událost se stává tím, čím jest nebo čím byla, teprve navázáním. Není vyloučeno, že se ukáže, že ten *Schopenhauer* je v tomhle něčem víc, než se zdá mně, ale nenašel jsem v něm nikdy.

On je nanejvýš vtipný v těch svých aforismech nebo zejména ta eristická knížka o té sofistice. Je to návod, jak používat triky rétorických a sofistických, přesně vyjmenovaných. Takže jednak je to návod, jak odhalovat protivníka, když dělá tohle, a zadruhé návod, jak je dělat, aby to ten protivník neviděl. A je to velmi vtipně napsané a tedy dokonalá analýza těch podvodů pseudofilosofických, který se tak běžně dělávají, ne s plným vědomím obvykle ani na jedné, ani na druhé straně. Samozřejmě ta jasnozřivost je provedena u toho *Schopenhauera* nesmírně. Je to velké a vyšlo to teď taky česky.

No ale ta důležitá věc, co je třeba si uvědomit, že když to ten *Jaspers* říká, tak to říká vlastně ze své zkušenosti, on neměl od koho to opsat, prostě on tady razil určitou koncepci. Takže my, když dnes už považujeme takřka za samozřejmé, že ten *Nietzsche* a *Kierkegaard* jsou pro 20. století ve *filosofii* skutečně významní myslitelé, tak *Jaspers* byl ten, který to razil. Přitom to popisuje tak, jako by odkazoval na obecný trend, což obvykle bývá nejspolehlivější způsob, zejména u těch analfabetických kantorů, kteří umějí vždycky jenom něco a o tom ostatním úplně mlčí. Jak je dostat do situace, že kdyby se ozvali proti tomu, tak oni si nejsou jisti, že by se nezbláznili, že jsou radši zticha a říkají si: „No jo, vždyť je to takové, to jsme taky...“ – to je jeden z triků.

A ovšem teda ještě, co si myslím, je spousta do roku osmdesát, i ještě po válce, kteří znovu a znovu ukazují, že *filosofie* je v krizi, a pokoušejí se o jiné cesty nebo odcházejí s takovou skepsí, že to prostě už se nedá dál dělat. Ta horší nálada, která provázela rozpad egocentrické školy, že je to ta první etapa takové té deprese z filosofie a úprk všech chytrých hlav do přírodovědy a tak. To nastalo teda po tom rozpadu hegelovské školy nebo hegelovského proměnění. No a pak se to ke konci století zase trochu zvedalo a ještě to přežívalo na začátku dvacátého, ale zároveň se objevovaly nové, mnohem kritičtější pohledy, obzory a tak, které ukazovaly, že prostě nejde o náladu, že nejde o to říct si *sursum corda* a začít

znova, nýbrž že tam je objektivní situace krize.

A ten Jaspers tady jde o to dál, že ukazuje nikoliv na negativní stránky té krize, nýbrž na dva autory, kteří jednak si tu krizi uvědomovali, a proto se distancovali od toho, co se jim zdálo, na druhé straně udělali něco, co tu krizi ještě pronikavě zhoršilo, a zároveň teda, jak on je přesvědčen, naznačili, že cesty vedou přece dál, ovšem jinudy. A že je možno na ně navázat, i když on sám si uvědomuje, a myslím, že dosti [nesrozumitelné], že udělali něco – zejména to říká o Kierkegaardovi – co už nikdo po nich nemůže dělat znovu. Nicméně je třeba to nějak integrovat a jít dál. Takže on na rozdíl od těch kritiků – kteří jsou samozřejmě lepší než ti, co nechtějí vidět, poněvadž kritici ukazují to, co vidí – ale na rozdíl od těch pouhých kritiků, kteří jenom vidí ten rozpad, tak on tady vlastně zakládá něco nového. A proto tam jmenuje jakési autory, o které se může opřít, chce se opřít, ve své filosofii se o ně opírá.

Tím se to taky liší. On nejenom že objevil velikost těch dvou, kteří nebyli počítáni, ale on tu velikost objevil pro sebe, protože má za to, že v nich našel něco, na čem může stavět nový rozvoj filosofie. To je ta významná záležitost, která tady není přímo *expressis verbis* řečena, ale když tam najednou do té situace, kterou vylíčil, postaví ty dva, tak to má tento význam.

Je to samozřejmě prověřováno od té doby pořád znovu. Patočka by s tímhle asi nesouhlasil, že ten Kierkegaard je jedinec, protože třeba já si pamatuji, že v době, kdy překládal Hegela, tu *Fenomenologii*, tak Patočka měl takovou tendenci, když něco dělal, tak se tomu tak nějak dít k dispozici, propadnout tomu. Takže v té době, v těch měsících nebo letech, Patočka opravdu vypadal jako *hegelian*. To bylo dost pozoruhodné. Takže Patočka by nikdy nepřipustil, že ti *eigentlich große Denker* by byli Nietzsche a Kierkegaard, a nikoliv Hegel, i když Hegel je starší. No a zas ne o moc starší než Kierkegaard proti Nietzschovi. Kierkegaard ještě Hegla poslouchal.

Jiný hlas: Schellinga.

Hejdánek: I Hegla poslouchal.

Jiný hlas: Já myslím, že jo. On byl *hegelian* v tom smyslu, že byl v Berlíně u těch...

Hejdánek: Schellinga... on samotného Hegla neposlouchal.

Jiný hlas: To určitě ne.

Hejdánek: Poslouchal prostě ty profesory, kteří byli naprosto prvořadě kvalifikovanými heglovci a na základě heglových přednášek přednášeli, to ano. Ale já si časově s těmi daty... mám takový dojem, že když jsem probíral nějaké vybrané partie z jeho deníků, nebo těch papírů přesně řečeno, tak že se tam vyjadřuje nejen o Schellingovi přímo, tedy z posluchárny se vyjadřuje o Heglovi tak, jako že ho slyšel.

Jiný hlas: Kdybychom se třeba podívali na to narození, jestli to v nějakém tomhle rozporu bude, protože Hegel umřel 1831. On například ten Kierkegaard toho Schellinga tam mohl poslouchat před 1841 a to ještě studoval, takže mně se skoro zdá, že to opravdu bude tak, že...

--- (1987-12-08 Jaspers, *Vernunft und Existenz* (čtení) (8) [kazeta 6-20]_s1_cleaned.flac) ---

Jiný hlas: Dojem, jako by to bylo s tímto střetem... [nesrozumitelné] Myslím, že tady... ale rozhodně tedy o co šlo. O čem se tehdy dalo číst z *Hegela*, to je další věc, z větší části to bylo zprostředkované. Já jsem si jistý, že vlastně znal zhruba to samé, co znal v té době *Feuerbach*, že opravdu ti profesori to přednášeli podle těch Heglových přednášek, i těch, které vlastně tiskem nebyly vydány, nebo postupně už se v těch 30. letech také některé ty nevydané přednášky... Ale řekl bych, že prostě oni přednášeli i to, co prostě *Hegel* sám jako knihu nevydal, prostě podle *Hegela*. Že se to tam opakovalo zcela jasně.

Já vím, že *Kierkegaard* píše v nějakých dopisech, že je to dost kuriózní věc. Během několika týdnů, málo měsíců se změnil jeho pohled na *Schellinga* takovým pronikavým způsobem, že v prvních dnech o něm psal něco jiného, pak mu napsal, že nesnese ten blábol. To byl velmi rychlý vývoj. Na rozdíl od *Hegela*, kterého přijímal vážněji a delší dobu. A když si s ním vyřizoval účty, tak to šlo do tuhého pro něj. Věděli, že je to vážná záležitost, kdežto se *Schellingem* si vlastně účty nikdy nevyřizoval filosoficky. Tak já jsem měl z toho důvodu dojem, že už ho nemusí slyšet dále.

No a ta otázka... Jasně. Proč jsou oba filosofie naší doby, které již nelze ignorovat? To je takové trošku divné. Ten výraz „oba“ je jako posouvá. „Proč jsou oba filosofie naší doby“ je začátek věty, který je hrozně

divný. To zeslovesnění by bylo samo o sobě hezké, ale na druhé straně se obávám, že hezčí, než tak jak to už je, mě nenapadá, aby se ten důraz nepřesunul jinam. Tam je důraz na to „již neignorovat“. Možná jediné opravdu... ale to už by bylo hodně volné: Proč jsou oba filosofie naší doby, které již nelze ignorovat? Protože tam se ptáš, proč jsou oba filosofie naší doby, zatímco tady je otázka, proč už je nelze ignorovat. Proč jsou oba filosofie naší doby, které již nelze ignorovat? To zní jako, že to je věc, o které už nelze ignorovat. No, to by šlo jediné, ale to už je hodně volné. Proč tyto dva filosofie naší doby, nemůžeme tyto dva filosofie nadále ignorovat? Tam se sice dá důraz jiný, když se to čte... Co byste tam říkal vy? Proč už v naší době tyto dva filosofie nelze ignorovat? Tam není „už v naší době“. Není, proto jsme to přeházeli, aby to dávalo smysl. Anebo to tam ještě vložit „nadále“ ignorovat. To je možná silnější, že oni nebyli ignorováni nebo nebyli doceňováni. V zásadě, když jde o takové věty, tak tam je možná volnost. Někdy jde do tuhého, tak je lepší zůstat... Ale tohle je skutečně jen... Můžeme dál v té recenzi... Søren Kierkegaard, *Verführung*... u Schellinga... Já jsem se podíval do slovníku a opravdu, jediné jsme měli osud, sudba, co jsem vyčetl. Ale je to hloupé, že s tím Schelling takhle hraje. Tam v tom *Verhängnis* zaznívá něco jiného, se slovesem *verhängen*. Osud, zejména v češtině, ten osud... mám dojem, že je to vyloženo Schelling. A jak by se řeklo, *Verhängnis*, to je... tam je obsaženo to, co je uloženo, co je naloženo na tu dobu, co je na ní zavěšeno, čím je zatíženo. Možná, že ta sudba přece jen víc připomíná sudičky nebo něco takového. To je takové staré slovo. Ta sudba... praslovanský... u [nesrozumitelné] a tak dále. Mně teď taky nenapadá nic jiného. Ten osud není pěkný. Mám takový dojem, že si jenom nemůžu vzpomenout, že to slovo existuje. Synonymický slovník? Etymologický... ty nejsou žádné slušné české. Tam je jenom nějaký částečný a teď nevím... Německý sálový? Já vím, že to pořád vychází, ty dva svazky zatím vyšly a je to dělané divným způsobem, vždycky jen nějaký pahor. Takže filosofie tam se teda nenajde.

Jiný hlas: to co, to co, že to nikdo nepozoroval.

Hejdánek: Že mi zdá o trochu moc silný. Něco jako slabší, jako povšimnul nebo tak.

Jiný hlas: Neuznamenal. No, tak v tomto je to... to nepozoroval je... dá se říct, že nepozoroval třeba, že mu stojí nakřívo nebo že přelétly vrány... takové konkrétnosti. A o tom *Vernehmen* upozorovat je... ale můžeš to ale zhlédnout.

Hejdánek: To jo, to jo, o tom jde zhlédnout. To se používá v takovém přeneseném smyslu. A to upozorovat je příliš...

Jiný hlas: Nepovšimnout.

Hejdánek: Nepovšimnout, tak.

Jiný hlas: To je nejvíc... nejšťastnější, nepovšimnout si je...

Hejdánek: Jo, já myslím, že to nezahlédl, nezahlédl. Asi jo.

Jiný hlas: A hlavně tam máme ještě druhou... to by bylo potřeba, nebo já nevím, jestli tam nenapišem poznámku nějakou, druhou možnost nebo tak. Potom když se dělá revize, tak se přehlíží věci, který jsou nevyznačený. To je právě to nebezpečí, a proto radši těch poznámek více.

Nebo mně zas napadlo, když už jsme o tom začali mluvit, jestli by se to nezlepšilo jenom podstatněním té dokonavosti, kdyby se dalo nepozorování.

Hejdánek: Nepozoroval. Jo. To se podstatně totiž odlišuje. Zpozorovat, že se něco děje, a musíš vědět přesně, o co jde. To zpozorovat skutečně to je jako při výslechu, jo, zpozorovat, že se něco tam někde něco [nesrozumitelné] nebo... to je takový konkrétní příliš.

A teď jako... to vypadá, že v té češtině to v *nichž* si všímají, v *nichž* si všímá... to vypadá lépe, kdyby v *nich*...

Především to v *nich* je strašně hegelovský česky. Já nevím, v té němčině mi to tak nezdá se, ale tohleto v *nich* jako že v tom jednotlivci nějak... čili u *nich* bych dal raději. A dochází sebepochopení nebo něco takového, nebo jim dochází. To už je taková...

To neznamená přece... jo, jak se tato *in* má rozumět? Jakože opravdu jakože ten duch ne skrze ně, ale jakože to, co oni dělají, no právě, to, co oni dělají, je to se... u nich je to vědomé nebo tak. Je to

sebe porozumění i sudby, která je totiž zároveň jejich sudba, a proto to může být sebe porozumění.

Jiný hlas: No a navíc ještě teda ona ta německá formulace je taková, že tam v tom zaznívá taky to *es versteht sich*, jo.

Hejdánek: Rozumí se samo sebou. To nemusí znamenat, že to *es* je to rozhodující. Že to, co se *versteht*, to je důležitý, a ne *es versteht sich*. Jo, takže jako že už to jako dochází do povědomí, že vchází do povědomí. To se nemusí říkat jako přesně jako *es* ve jménu těch věcí, které ten duch vlastně reguluje.

Jiný hlas: Ale tady v té souvislosti se zdá, že to *es* přece jenom je jako... tam je, ano, ale nicméně je to teda takové volnější, než když se to česky přesně přeloží.

Já se jenom omlouvám, já už dneska zase běžím, ale od příště už ty úterky většinou budu mít takový, že nebudu nikam hrozně moc pospíchat.

Hejdánek: No ono my vždycky začínáme později, dneska ještě jsme kecali na začátku o jiných věcech, takže jsme to trochu zmeškali. No, my jsme tady nějak tak...

Jiný hlas: Ještě jsem se chtěl zeptat, jak teda příště?

Hejdánek: Příště už máme třetího, ne? No, bylo by možné, ale už jsme měli návrh, že by se to dalo o čtrnáct dní dřív. Pokud byste chtěli, tak je to zase tím možný. Já jsem si uvědomil, že jsem zapomněl včera upozornit, no snad ještě přijdou lidi... příště se vlastně nesejdeme až na to 11. ledna.

Jiný hlas: Ano, prosím, ještě ten příští týden...

Hejdánek: Osmý, devátý, desátý... ano, ale předtím ještě čtvrtého. To mělo být, ono po třetím už je volno v neděli... sejdeme se toho čtvrtého. No já říkám takto, třetího už má být volno v lednu, jo? To je teda neděle, ale pracuje se, říkám. No takže třetího se už má pracovat, což je neděle, takže čtvrtého je pondělí potom. Aha, no tak... no a takhle, jo. Takže prostě nepadá v úvahu, páč já se vracím později. To byste si museli vybrat dovolenou a na tom já netrvám. To už potom zase začíná běh, běh pracovních dní.

Teď mě jenom napadá, vlastně možná to příští úterý by bylo pro mě takový trochu napětí, teď jsem si... nejsem si úplně jistý, ale je to 15., tam už hlásí v práci, takže by se mohlo stát, že bych nepřišel. Tak jestli byste se nezlobili, kdybychom to o ten týden posunuli... no to už bude lepší. Ale zase mě je líto to takhle zdržovat, protože to už je pak zase... no už je to potom dost dlouho. Takže to bych radši, kdyby něco ještě mohlo být.

No já bych, podívejte se, já bych si stejně představoval, že nebudeme takhle postupovat s celým tím textem. Já si myslím, že bychom tyhleto úpravy a tak dál, že bychom mohli vyřídit tak nějak bokem, tím, že každé... ono se to tak dělalo zatím, že jo, každé ty připomínky k tomu má.

Jiný hlas: No já je, možnost by se s tím chtěla dělat stylisticky, tam není zase tak velká váha na tom.

Hejdánek: Podívejte se, jako mně se to přičítá k dobru a neděláte s tím žádnou práci jen proto, že nenesete žádnou zodpovědnost. No, když tady o tom budeme mluvit, tak ta odpovědnost to je teprve u mě, co z toho já... no tak se z toho zblázním. Vůbec bych to nechtěl na sobě nechat, musel bych si s někým o tom... to je opravdu naším hlavním cílem je to pročíst a jaksi dobrat se tam něčeho. Ty začátky k tomu nebyly vhodné, navíc ještě to nebyla ta redakce, ale já bych opravdu si myslel, že klidně můžeme to si zorganizovat tak, že prostě ty poznámky, připomínky a tak dál, že teda řekněme, že bychom si udělali po svém doma, stejně se na to připravujete, a že by se to nějakým způsobem vždycky, třeba pro toho, kdo to překládá, tak by se mu to třeba dalo nebo někomu, kdo by potom dělal tu závěrečnou redakci, aby to dostal zase zpátky, aby se to nenapadalo do podstůl a tak. Ale že bychom tu editorně nemuseli tohle všechno dělat. Ale můžeme, já bych prosil, aby jsme mohli projít, ale velice svižně dneska.

Jiný hlas: V dnešním dnešku?

Hejdánek: Takže uděláme dneska ten týden, uděláme dneska ten týden, jo. Vypadá to blbě. Honza má potíže. Já si nejsem jistý hosty, jak to v příští úterý bude vypadat. Tak se to dneska... nestihli dva říct.

Jiný hlas: Komu dva? Jen jeden. Tomu staršímu Klátovi? Můžu to nechat otevřený do pondělka ještě. Já vlastně to nevyklučuju, že bych tam byl.

Jiný hlas: Nebo na středu třeba potom.

Hejdánek: No tak když bysme změnili koncepci...

Jiný hlas: S tím logem, vono to působí už na první pohled tak nějak jako hodně vykonstruovaně. Proto je to takový jako docela řídký.

Hejdánek: No jo, a to jsou právě ty pocity, a to je nejhorší. To je potom samozřejmě... ten člověk jako... Rozumíte, kdyby se vyšlo z jiného bodu, který je člověku nějak mnohem bližší, v podstatě na začátku tak nějak je zatím schovaný, i když potom... Já vás naprosto chápu. No, to já znám taky. To má něco v sobě. To není metafyzická pozice, to není dogma. Tady jde o to, a já jsem si to nevymyslel soukromě, vždyť to máme v tradici.

Jiný hlas: To není argument, že to tam někdo má.

Hejdánek: Ne, to není argument, protože já můžu říct, že jestliže někdo to chce odmítnout, tak prosím, má příležitost, ať řekne, v čem je chyba. Že to nemůže jenom, že nemůžeme z toho vyjít. On to musí vyvrátit. Tady to jednou bylo, určitou vazbu do další budoucnosti to má. Když já na to navážu, určitým způsobem to pojmu, tak já legitimuju ten způsob kladení otázky.

Jiný hlas: V pořádku, celá tahle strategie, kterou míníte. Ale někdy tahle strategie není zrovna příjemná nebo přiměřená, prostě to není na místě třeba. A proto vyvolává okamžitě takové reakce, které se snaží tenhle systém rozbít. A to děláte, co děláte, tak vždycky vyvoláváte nějaké... ale někdy je to obtížnější, tak získáte většinu. Já právě furt ještě laboruju, ať už je to s tím jevením, to jevení je taky nejednoznačné, pak s tou soucností, s tím ukazováním, myslím jevením *Heideggerovým* a teďkom rozdíl mezi jevením a ukazováním, teď tam procházím toho *Finka*. Takže uvidím, k čemu nakonec dojdou, takže to pak až k tomu dojdou k tomu podílu některýmu.

Hejdánek: No nic, já na to čekám. Jak to vypadá vůbec, Honzo, ty máš na starosti tam ty Aristotely? Už to někdo má hotový?

Jiný hlas: Ivanovi jsem sehnal *Kategorie* v angličtině, tak to nekontrolovali. Mají z něho odbyt, že se několik dní nepřihlásil.

Hejdánek: No, několik dní se nepřihlásil. Říkal jsi, že to hodláš dělat, když se... A vy jste se přihlásil?

Jiný hlas: Já jsem se přihlásil za *Finka*. No mně nic jiného nebylo řečeno.

Hejdánek: Tady to říkáš.

Jiný hlas: Já jsem si vzal teda *Finka*. Tady jsou... Já mám teď toho *Finka*, to mě zabere dost času.

Hejdánek: Vy jste teďka v semináři, já vůbec nevím, o co jde.

Jiný hlas: No tak to se s tím slyším poprvý.

Hejdánek: Ty to nevíš?

Jiný hlas: Ne.

Hejdánek: Ty jsi lůďa.

Jiný hlas: No tak já se teda omlouvám, já už asi taky vyrazím. Ale no, to je pěkný. Podívejte se, já se na to pomalu připravuju a chtěl bych teda potom po Novém roce nějak, až si to trochu ujasním.

Hejdánek: Já jsem si taky říkal, že po Novém roce, tak času dost.

Jiný hlas: Tak řekněte, že počítáme, že po Novém roce teda k tomu něco hodíme. Moc se cítím tak jako trochu... to, že mu to nebylo řečeno, a já mu říkám: to je tvůj podíl, se o to můžeš přihlásit. On říkal, že jsme se jasně dohodli, dokonce říkal, někdy možná ještě v prosinci. No ale ono se to v prosinci nehodilo, protože vlastně nemáme ani...